

CONSTANTIN VIRGIL GHEORGHIU

Pentru MEA TU

ISPITA LIBERTĂȚII

Memorii

Traducere din limba franceză

de Gheorghică Ciocioi

editura
Σοφία

Bucuresti

Cuprins

I. Cea mai neagră zi a poetului român	9
II. Șase diplomați într-o ambasadă în desființare	12
III. Misterioasa dispariție a atașatului militar	22
IV. Ordinea regală este restabilită în patria cotropită. Poetul refuză să asculte de rege	29
V. Ultimele trei zile de imunitate diplomatică și de exteritorialitate a poetului	45
VI. Îngerii nu sunt rândunele, ca să ne părăsească în anotimpul rece	55
VII. Poetul se bucură de o exteritorialitate asemănătoare celei a micului profet Iona în pânțele chitului	63
VIII. Noaptea vieneză	69
IX. Hotelul de lux al diplomaților români	72
X. Sfântul Virgil, patronul meu și patronul antipozilor	75
XI. Ultima livrare de perle	81
XII. Poetul surghiunit pe vârful muntelui	89
XIII. Ispitirea poetului pe munte	102
XIV. Muntele de metal	113
XV. Lecțiile unui prinț oriental, fost bei și dragoman al sultanului Sublimei Porți Otomane	124
XVI. Vestalele de la Gottesgab	139

XVII. O pariziancă crescătoare de vulpi albastre pe Muntele de Metal	151
XVIII. Ravagiile foehnului pe Muntele de Metal	161
XIX. Disparația ambasadorului german și a soției sale	170
XX. O, zăpadă imaculată și pură, de ce ne-ai părăsit?	177
XXI. Chitul uriaș care l-a înghițit pe poetul român a murit	188
XXII. Un înger coboară din cer sub chipul unui ocnaș polonez pentru a-l conduce pe poet spre Occident	207
XXIII. Extraordinara performanță oratorică a lui <i>Frau Doktor</i> în țara avocaților	253
XXIV. Americanii îi capturează pe poet și pe soția sa, crezând că i-au capturat pe regele și regina României	272
XXV. Un american din Târgul Cucului	281
XXVI. Vizită nocturnă la cimitirul din Weimar	293
XXVII. <i>Automatic arrest</i> ori încarcerarea automată	298
XXVIII. Americanii vând sovieticilor orașul Weimar și închisoarea în care este încarcerat poetul român	305
XXIX. Repetiție generală a propriei noastre morți	309
XXX. Eliberarea automată a poetului român la capătul a doi ani de captivitate	311
XXXI. Interdicție de ședere, interdicție de plecare	318
XXXII. Heidelberg: teologie, greacă și foame	323
XXXIII. Poveștile românești de la Heidelberg	330
XXXIV. Îngerii se îndepărtează de mine	332
XXXV. Canada n-a vrut să mă cumpere	335
XXXVI. Eva, sfânta din Buenos Aires	338
XXXVII. Imigrați clandestin în Elveția	340
XXXVIII. Capătul drumului	343

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
 SUPERGRAPH
 Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
 031216, București
 Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
 e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
 LIBRĂRIA SOPHIA
 str. Bibescu Vodă nr. 19,
 040151, București, sector 4
 (lângă Facultatea de Teologie)
 tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

I

Cea mai neagră zi a poetului român

E întotdeauna o nesăbuiță să afirmi că un om a fost fericit în viață mai înainte de a-și fi sfârșit zilele. Căci nenorocirea poate să se abată asupra lui în fiecare clipă. El riscă să devină nefericit în orice zi, până la ultima lui suflare.

Este, de asemenea, o nesăbuiță să afirmi că o zi a fost frumoasă mai înainte ca aceasta să ia sfârșit. Căci furtuna și prăpădul pot să se declanșeze chiar în ultimele clipe ale zilei.

Pe 23 august 1944, întorcându-mă acasă, am prins-o pe soția mea de mână și i-am spus plin de tandrețe:

– Astăzi a fost una dintre cele mai frumoase zile din viața mea.

Aveam toate motivele să fiu fericit. Fusese o dimineată minunată. Când am deschis ferestrele frumosului nostru apartament, situat în centrul Zagrebului, în acea dimineată, în jur de ora șapte, soarele a inundat toate camerele. Razele lui presărau aur pe covor, pe tapiserii și pe mobilă. Soarele a intrat în casa noastră ca un strigăt de bucurie, ca un cânt de triumf. Aerul ce pătrundea de afară înmiresma totul cu parfumurile sale de munte și ale livezilor ce înconjurau orașul.

Am douăzeci și șapte de ani. Sunt poet. (Dețin chiar Premiul Regal pentru Poezie pentru culegerea mea, *Caligrafie pe zăpadă*.) Sunt atașat cultural la Ambasada Regală a României de la Zagreb.

La ora nouă am mers la ambasadă, ca în fiecare zi, pe jos, pentru a mă bucura de dimineata frumoasă. După-amiază, îm-

preună cu soția mea, am făcut o lungă și romantică plimbare pe malurile râului Sava, râul slavilor de Sud.

Tocmai primisem din Austria, de doar câteva zile, noua noastră mașină. E foarte frumoasă. I-a aparținut prietenului nostru român Vintilă Horia, care este vice-consul la Viena. A folosit-o vreme de câteva săptămâni înaintea noastră, ca să facă o excursie în Alpi. Mângâi volanul de lemn de mahon și îi spun soției mele:

– Simți mireasma? Visele poetului care a condus mașina înaintea noastră au impregnat lemnul volanului și țesătura scaunelor ca un buchet de flori de câmp pe care cineva l-ar fi așezat pe banchetă... Visele poezilor sunt precum esențele tari. Ele se impregnează în lemn, în piatră, în spiritul oamenilor, în mentalitatea societății în care trăiesc, și persistă vreme de veacuri...

În seara zilei de 23 august 1944, am luat cina la Clubul diplomatic împreună cu Hugo Oswaldini, directorul adjunct de protocol al Ministerului Afacerilor Externe croat, și cu soția sa. Hugo Oswaldini este cel mai bun prieten al nostru croat din Zagreb. Suntem de aceeași vârstă. Soția lui e blondă, mărunță, cu o piele atât de albă, că pare o păpușă de porțelan. Când se îmbujorează, obrajii ei nespuse de palizi nu pot să devină cu adevărat roșii, ci de culoare roz, precum petalele florilor de cireș.

La masă, am râs tot timpul. Ne-am întors acasă târziu, cu o bună dispoziție ca niciodată până atunci. Pe când ne pregăteam de culcare, i-am spus soției:

– Doresc atât de mult să fii fericită... Atât de fericită, încât pământul pe care calci să răsară trandafiri. Întotdeauna și peste tot.

Aparatul de radio este deschis. E aproape sfârșitul emisiunii. Radioul croat își încheie în fiecare seară programul prin a ura noapte bună ascultătorilor printr-un cântec popular nespuse de frumos, un cântec de leagăn tradițional, intitulat *Laku noci*, „Noapte bună”.

În copilăria mea, acasă, eram extrem de săraci, fiind mulți copii. Nimeni vreodată nu m-a învelit cântându-mi un cântec de leagăn. Nici mama, nici bunica, nimeni. M-am simțit mereu

frustrat de a nu fi fost vreodată – nici măcar o singură dată – adormit cu un cântec.

De când mă aflu la Zagreb deschid radioul în fiecare seară înainte de încheierea emisiunii, ca să ascult frumosul cântec de leagăn. Îmi imaginez că acest popor viteaz și afectuos, croații – în mijlocul căruia trăiesc de aproape doi ani și pe care îl iubesc din tot sufletul meu –, îmi urează noapte bună și cântă frumosul cântec de leagăn special pentru mine, ca să îmi consoleze frustrarea.

În acea seară, emisiunea s-a întrerupt brusc. Așa cum ai tăia un fir de mătase. Vocea gravă a spicherului anunță:

– Întrerupem emisiunile noastre din pricina unui eveniment nespuse de grav. România a capitulat fără condiții. Țara a fost invadată de trupele sovietice. Regele însuși este cel care a anunțat la radio ocuparea regatului. A cerut armatei să depună armele și să se pună la dispoziția ocupantului fără nici un fel de rezistență. După ultimele noastre informații, trupele sovietice sunt deja stăpâne peste întreaga țară. Granițele au fost închise. România este ruptă de lume.

Rămânem înmărmuriți atât eu, cât și soția mea. Nu ne vine să credem. Nenorocirea e mult prea mare ca să credem una ca asta. Dar spicherul reia lectura comunicatului, a doua, apoi a treia oară. Același text, integral. Soția mea izbucnește în lacrimi. Patria noastră, Regatul României, nu mai există. A fost rasă de pe harta lumii cu o singură trăsătură de condei, într-o clipită. Surorile, frații, părinții noștri, tot poporul român e captiv. Pământul ne fuge de sub picioare. Ne simțim suspendați în gol, fără nici un punct de sprijin. Precum copacii dezrădăcinați, precum trunchiurile tăiate, asemenea lemnului mort care plutește în furtună pe valurile dezlănțuite ale Istoriei. Departe de pământul nostru, de poporul nostru.

Cu doar câteva minute înainte, îi urasem soției mele să fie fericită, atât de fericită, că pământul pe care ar fi pus piciorul să răsară trandafiri. Acum ea nu va mai avea pământ pe care să-și pună piciorul, nu va mai avea nimic decât un pământ străin, și acesta va naște trandafiri de iarnă – *helleborus niger* –, trandafiri care nu vor mai avea flori, ci doar spini.

II

Șase diplomați într-o ambasadă în desființare

Patria mea, națiunea mea și pământul meu natal sunt o parte din mine însumi, și iată că tocmai l-am pierdut. Regatul României a fost înghițit de puhoaietele Armatei Roșii. Odată cu ea dispărea tot ce mă lega de lumea din afară. Au dispărut pământul pe care călcam, casa mea, familia, oamenii care vorbeau aceeași limbă ca mine și care au încetat toate preocupările lor zilnice, din care este țesută viața omului pe pământ. Mă aflu dintr-odată printre străini, fără legătură cu lumea care mă înconjoară, fără centru de gravitație – atârnat ca în gol, într-o stare de imponderabilitate. Chiar și senzațiile fizice – vederea și auzul meu – sunt atenuate, diminuate, estompate. Soția e alături de mine, plânge în hohote, dar o văd și o aud de parcă ar fi departe, ca într-un somn profund. Probabil că așa se petrec lucrurile în ziua morții noastre, când sufletul ne părăsește trupul, când în jurul nostru totul rămâne la fel ca mai înainte și când, în același timp, pentru noi totul s-a schimbat radical și diferit. Pierderea patriei pentru un om este o repetiție generală a morții.

Pendula monumentală din fața mea continuă să bată imper-turbabil. O văd, o aud, dar nu-mi mai pasă de aici înainte de ora pe care o arată. Căci ora nu mai este importantă pentru oameni ca mine, care au ieșit din Istorie și din timp. Telefonul de lângă fotoliu, de pe măsută, sună fără încetare, dar nu răspund. Ar fi în zadar. Un om care nu se află niciunde nu răs-

punde la telefon. Până la urmă, desprind receptorul din furcă mașinal, extenuat. E Zeno Câmpeanu, prim-consilierul ambasadei noastre, înfuriat la culme.

– De ce nu răspundeți la telefon? Vă sun de două ore. Suntem cu toții la ambasadă în afară de dumneavoastră. Ce vi s-a întâmplat? Ambasadorul e furios din pricina absenței dumneavoastră. Era cu noi, dar a fost chemat urgent pentru consultări. De la miezul nopții e la Ministerul Afacerilor Externe. Va veni îndată. Înainte de a pleca, ne-a dat ordin să rămânem împreună la ambasadă și să-l așteptăm. Veniți urgent!

Soția mea plânge în fotoliu cu palmele la ochi. Mă apropii de ea. Îi pun mâna pe umăr și-i spun:

– Mea Tu, sunt chemat de urgență la ambasadă. Toată lumea e acolo. Ordin de la ambasador. Vrei să mergi cu mine?

Plânge fără încetare fără să-mi răspundă, ca și cum n-ar auzi glasul meu, ca și când nu ar simți mâna mea așezată pe umăr.

– Am să mă întorc repede, spun. Cât se poate de repede. Dacă ai chef și tu până la urmă, vino la ambasadă. În curând o să fie ziuă și o să poți veni singură.

Plec lăsând-o acasă.

Ambasada e la cinci minute de mers pe jos. Străzile sunt pustii; nici o lumină la vreo fereastră, felinarele sunt stinse conform ordinelor apărării pasive. Nici o lumină nu trebuie să fie aprinsă în oraș pe tot timpul nopții.

Dar primele raze ale zilei se strecoară deja pe deasupra acoperișurilor. „Zeita Aurora, cu degetele-i trandafirii”, cum o numește Homer, nu este departe. În curând „vălul de șofran al Aurorei se va întinde” peste întreg Zagrebul cufundat în beznă.

Deodată, am o viziune extraordinară. O apariție minunată pe care o vor fi trăit ucenicii care, mergând pe drumul Emausului, L-au întâlnit – viu – pe Hristos, pe care-L văzuseră cu puțin timp înainte răstignit, mort și îngropat. Văd, cu ochii mei, patria mea vie. La câțiva metri înaintea mea, deasupra străzii, flutură maiestuos drapelul meu, drapelul tricolor, roșu, galben și albastru, al Regatului României. Comunicatele difuzate cu câteva ore mai înainte în toate limbile și pe toate frecvențele

anunțau limpede că România nu mai există. Ea a fost invadată și ocupată, rasă de pe hartă cu o zi înainte. Cele trei culori naționale sunt interzise pe întreg teritoriul regatului dispărut. De ieri, deasupra capetelor a peste douăzeci de milioane de români, deveniți captivi, flutură drapelul roșu sângeriu al invadatorilor sovietici.

Dar iată că miracole se petrec chiar și în zilele noastre. Ca în *Legenda Aurea*. Ca în Evanghelie. Drapelul regatului dispărut al României continuă să fluture. Își unduiește faldurile deasupra capului meu, în lumina trandafirie argintată a zorilor, precum bățile de aripi ale unui înger coborât din cer. Nu e un miraj. E o realitate. Căci România, chiar ocupată și rasă de pe hartă, nu fusese pe de-a-ntregul înghițită. Nu era pe de-a-ntregul pierdută. E încă vie. Proba că e vie este steagul, simbolul Patriei libere și suverane, care flutură deasupra capului meu, prins de balustrada ambasadei.

Fără să-mi dau seama ce fac, alerg cât pot de repede către clădirea unde acesta flutură. Alerg, fascinat, cu ochii fixați pe drapel, precum bolnavii incurabil și schilozii înaintea orbește spre locul minunii, în speranța însănătoșirii. Intru grăbit în clădirea ambasadei, cu graba și nebunia pasagerilor unei nave gata să se scufunde, care se aruncă în marea dezlănțuită, pentru a se agăța de bărcile de salvare.

Ajungând în hol, îmi recapăt speranța, respir. Cu siguranță, mi-am pierdut Patria. E un fapt incontestabil, ireversibil. Drama s-a petrecut. România e ocupată. Ea s-a scufundat cu arme și bagaje. Precum o navă. Dar eu sunt asemenea naufragiatului care a avut noroc, care și-a salvat – pentru o clipă – viața, agățându-se de o barcă de salvare. Căci mă aflu înăuntrul Ambasadei Regale a României la Zagreb.

Conform unei ficțiuni juridice acceptate de multă vreme de toate țările lumii, ambasadele sunt considerate ca fiind construite pe însuși pământul națiunii pe care o reprezintă, nu pe cel al țării străine în care se află în mod real. *Este privilegiul extrateritorialității diplomatice*. Cele câteva sute de metri pătrați pe care este construită ambasada noastră la Zagreb sunt

de drept o fărâma de pământ românesc. De îndată ce intru în clădire, talpa piciorului meu atinge, juridic vorbind, acest pământ. Mă aflu pe pământul patriei mele.

Din această noapte, Regatul României a fost ocupat în întregime de Armata Roșie. Dar există pe planetă zeci și zeci de fărâme de pământ românesc care nu a fost invadat: acestea sunt ambasadele noastre din țări străine. Ele sunt ca niște fărâme de pământ românesc răspândit în întreaga lume. Se bucură de privilegiul extrateritorialității, au scăpat de invazia sovietică și de stăpânirea ocupantului. Ele sunt pământ românesc liber și suveran, iar deasupra lor flutură încă drapelul național.

Așa cum pe bolta albastră a cerului scânteiază puzderie de stele, în această noapte, pe toate latitudinile și pe toate longitudinile planetei, în toate țările lumii, scânteiază fărâme de pământ românesc neocupat. E constelația luminoasă de rămășițe a patriei mele libere. Ele sunt răspândite în jurul planisferei precum bărcile de salvare pe marea dezlănțuită în jurul locului în care nava a fost înghițită de valuri.

La Ambasada Regală a României de la Zagreb suntem șase diplomați. Când ajung aici, aflu birourile goale și ușile deschise. Ambasadorul lipsește. E de la miezul nopții în consultare. Cei patru diplomați care sunt de față în clipa sosirii mele se află cu toții în biroul consulului general. E cel mai mic și cel mai prost mobilat dintre toate birourile ambasadei.

Consulul nostru are un nume frumos: se numește *Țarălungă*. E la pensie de mai multe luni, dar rămâne la post, căci nu i s-a aflat un înlocuitor. Nimeni nu vrea să vină consul la Zagreb; e un post nespuse de riscant, într-o capitală aflată în primejdie. Se așteaptă ca orașul să cadă în mâinile dușmanului în cel mai scurt timp, din clipă în clipă.

Consulul stă la biroul său, cu mâinile așezate la tâmplă. Are părul alb. Ascultă, la fel ca ceilalți, știrile difuzate de un post de radio în limba engleză. Radioul a rămas deschis întreaga noapte.

– Nimic nou, spune consulul în timp ce mă întâmpină. Toate posturile de radio amintesc, în toate limbile, ceea ce se știe deja. Difuzează mesajul regelui care anunță capitularea fără

condiții și ordonă trupelor noastre să depună armele și să se pună la dispoziția ocupantului.

În fața consulului se află Zeno Câmpeanu, prim-consilier. E un tânăr diplomat de carieră, un bărbat frumos, elegant, nespus de curtenitor. În fiecare seară, în frac, frecventează recepțiile mondene și muzicale organizate de (foarte rare) familii bogate și nobili din Croația în superbele lor reședințe; aici se ascultă muzică și cântă chiar el la vioară. Mă invită să iau loc pe scaunul gol din dreapta sa. În stânga lui e așezat un militar, un comandant de cavalerie. E în civil, nemișcat ca o statuie, privind fix înaintea lui fără să scoată un cuvânt. Spre deosebire de atașatul comercial care se foiește fără încetare, ridicându-se, schimbându-și locul și povestind istorii pe care nimeni nu le ascultă. E un tânăr scund și grăsuț, cu alură de voiajor comercial. Poartă numele românesc al hamsterului, acest șobolan al Europei Centrale, care adună mulțime de provizii și le ascunde în întortocheate galerii subterane.

– Ambasadorul ar fi trebuit să se întoarcă de multă vreme, spune Zeno Câmpeanu. Întoarcerea lui începe să ne dea de gândit.

Țarălungă, consulul, se uită la ceas, apoi se ridică și deschide obloanele. Afară s-a făcut ziuă. Interdicția de a aprinde luminile a fost ridicată. Așteptăm de aproape o oră, prefăcându-ne că ascultăm la radio. Stăm cu toții tăcuți, neliniștiți, plini de încordare. În cele din urmă, ambasadorul sosește. Se numește Mitilineu; e un om scund, care e trecut de cincizeci de ani. Face parte dintr-o veche familie de boieri. A intrat în diplomație la douăzeci și cinci de ani și și-a desfășurat întreaga carieră în administrația centrală, urcând una după alta toate treptele ierarhiei. Se află la Zagreb de câteva luni. Din motive pe care nu le cunoaștem, nu a fost încă la post în străinătate. E foarte mândru de a fi aici și o spune chiar el. Realizându-și visul vieții sale, de a fi ambasador al Regatului României, a ținut să-și amenajeze reședința într-o manieră conformă visului său – cât mai fastuos cu putință – și a reușit.

Acum în toate orașele Europei Centrale, mai ales în cele mai mari, oamenii care au o mobilă frumoasă, opere de artă,

tablouri, covoare orientale și alte obiecte de preț le ambalează în lăzi solide și le ascund în beciurile lor, ori le trimit la țară de teama bombardamentelor. Toate casele bogate sunt goale ori aproape goale, atât la București, cât și la Zagreb, Bratislava sau Viena. Dar domnul Mitilineu, ambasadorul nostru, a procedat altfel decât toată lumea. A ambalat frumoasa mobilă moștenită de la înaintași, argintăria, tablourile, covoarele orientale, toate obiectele de preț ale casei sale, cât și cărțile cu legături artistice, și le-a adus cu trenul la Zagreb. Ca și cum le-ar fi aruncat în flăcări. Căci între București și Zagreb nu există o gară, nici un nod feroviar care să nu fie bombardat o dată ori de mai multe ori pe noapte. Traficul pe calea ferată în Europa Centrală este ținta permanentă a aviației inamice.

Cu toate acestea, ambasadorul nostru a reușit să aducă frumoasa mobilă și colecțiile sale de artă, cu un vagon special, la Zagreb. Vagonul care a transportat mobila Excelenței Sale Mitilineu a trecut prin zeci de gări în flăcări, traversând aproape întreaga Românie, Ungaria, Austria și Croația. Liniile feroviare folosite de trenurile la care era atașat acesta au fost în mai multe rânduri întrerupte de bombardamente. Vagonul a făcut astfel atâtea ocoluri, că i-au trebuit două luni pentru a ajunge de la București la Zagreb. Nimeni nu credea că va mai ajunge într-o zi la destinație. Totuși a ajuns, și nici o mobilă a domnului Mitilineu nu a suferit vreo stricăciune. Un adevărat miracol.

Acum, că mobila sa sosisse la Zagreb, în loc să o ascundă în locuri sigure, Excelența Sa a instalat-o la reședința în care se gândea să dea recepții fastuoase, așa cum se cuvine unui ambasador și șef de misiune diplomatică. Din nefericire, la Zagreb nu există diplomați pentru a fi invitați la recepție. În capitala Croației nu există decât Ambasada Germană, un personal redus la minimum – patru persoane –, și Ambasada Imperială a Japoniei. Aceasta de pe urmă e instalată într-o cameră a hotelului Esplanade, iar reședința ambasadorului e în camera vecină. Corpul diplomatic este alcătuit doar din persoana ambasadorului. Excelența Sa Kzuiki Miura. Nu are nici măcar o secretară.

Cum ambasadorul nostru știe că la viitoarele sale mari recepții diplomatice maghiari, cu care nu suntem în bune relații din cauza Transilvaniei, nu vor veni, că germanii vor trimite un simplu ofițer, iar croații doi sau trei funcționari de la departamentul de protocol, a amânat în mod repetat data primei recepții. Dar astăzi este mult prea târziu pentru a mai primi pe cineva, căci nu mai există Regatul României. Mobila scumpă a ambasadorului a traversat patru țări în flăcări și a ajuns intactă la destinație – degeaba. În zadar.

Sosind, Excelența Sa strânge mâna fiecăruia dintre noi, apoi se așază în fotoliul consulului. Urmărim neliniștiți chiar și cel mai mic dintre gesturile sale. E îmbrăcat într-un costum gri antracit cu o croială impecabilă, cu o cămașă albă și cravată bordo. E destins, aproape binedispus.

– Întrevederea mea cu ministrul Afacerilor Externe croat s-a prelungit până spre dimineață, ne spune. Am analizat în profunzime toate problemele actuale. Plecând de la minister, am făcut un ocol până la reședința mea. Știam că mă așteptați nerăbdători, dar trebuia să fac o baie și să-mi schimb costumul. N-ar fi fost plăcut să vin la ambasadă într-o ținută neglijentă pe motiv că situația e gravă. Cred că veți fi cu toții de acord în această privință.

Surâde, iar eu sunt consternat. În clipa în care țara noastră este rasă de pe hartă și poporul nostru este târât în sclavie, Excelența Sa găsește de trebuință „să facă o baie și să-și schimbe costumul”. Am încercat același sentiment de revoltă pe când aveam șase ani. Sora mea mai mică, Rodica, a murit pe neașteptate la doar unsprezece luni. Am venit în camera unde se afla trupul ei de păpușă, întins pe o masă. N-am îndrăznit s-o privesc și am fugit la bucătărie plângând în hohote. Acolo m-am ascuns în spatele unui dulap ca să plâng și, din ascunzătoarea mea, am văzut-o pe mama pregătind masa de seară, așa cum făcea în toate zilele. Am țipat la ea plin de groază:

– Fata ta e moartă, și pregătești masa ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic... Groaznic!, am exclamat. Ai o inimă de piatră, mamă?

Apoi am fugit ca să plâng nevăzut de nimeni pe câmpul de lângă casă.

Astăzi mă încercă aceeași stare de indignare. Comportamentul ambasadorului nostru mă îngrozește. Sunt atât de furios, încât nu pot să deschid gura. Cum poate viața să meargă înainte, indiferentă, cum pot oamenii să-și vadă de treburile lor de zi cu zi, când nenorociri atât de mari, când asemenea calamități se abat asupra tuturor, asupra semenilor noștri? Mă mir chiar că pomii înfloresc și fructele se coc pe ramurile lor, când în jurul acestora, în câmpul dimprejur, oamenii mor decimați de un cataclism ori sunt masacrați de dușmanii lor.

Omul este regele creației. Când un om suferă ori moare, întreg universul trebuie să fie în doliu. Indiferența față de un om mi se pare împotriva firii. De neînțeles. Ea mă miră și mă îngrijorează de fiecare dată când o întâlnesc. Dar ritmul vieții este mecanic. Indiferent. Precum cel al locomotivelor, precum cel al tuturor mașinilor.

Mama urma în chip inconștient ritmul vieții. Ambasadorul nostru continua și el, mecanic, existența sa rutinieră de diplomat, în ciuda dispariției patriei noastre. Dar eu sunt poet. Pentru un poet, indiferența nefericirilor unui om este un delict grav. O crimă împotriva armoniei universale, o rană în propria carne. O rană care nu se cicatrizează niciodată, care sângerează mereu, căci poetul este un seismograf, aparat de înregistrare, radar și memorie a societății în care trăiește.

– Ați aflat ceva nou, domnule ambasador?, întreabă consulul.

– Nimic altceva decât cele conținute în proclamația regelui, răspunde ambasadorul. Ministrul Afacerilor Externe croat nu are nici o informație în plus. Toate mijloacele de comunicare cu România sunt tăiate, interzise. Se pare că germanii înșiși nu știu nimic în plus. Lovitura de stat a regelui a fost o surpriză pentru cancelariile și agențiile din lumea întreagă. Pregătirea și executarea ei au fost conduse cu o mână de maestru, fără nici o eroare. Toată lumea a fost luată prin surprindere. În această dimineață, capitalele occidentale aduc unanim omagiu regelui. În țară, după cât s-a putut afla, autoritatea lui s-a întărit. Ea e